

SECȚIA DREPT VAMAL

ANALIZA ȘI SPECIFICUL DREPTULUI VAMAL- RAMURĂ INDEPENDENTĂ A DREPTULUI PUBLIC

Abstract: *Recunoașterea independenței ramurii dreptului vamal este de dată relativ recentă. Unii juriști vorbesc despre o legislație vamală,⁹⁵ alții despre dreptul vamal ca despre o subramură a dreptului administrativ,⁹⁶ iar ceilalți plasează dreptul vamal alături de dreptul fiscal, etc. În lumea savanților opiniile despre locul dreptului vamal diferă, noi vom specifica că astăzi această problemă este deja depășită și în știință prevalează recunoașterea suveranității dreptului vamal.*

Cuvinte-cheie: *drept vamal, norma vamală, vamă, metodă de reglementare, legislația vamală.*

Deși relativ recent recunoscută drept ramură de drept independentă, ramura dreptului vamal dispune de o serie de elemente constante, semn că aceasta are rădăcini adânci în istorie.

Aceste elemente constante, fie că sunt unanim recunoscute, deci au valoarea unor axiome, fie că sunt implicite. Astfel, nu poate fi negat faptul că primele reglementări vamale și-au început configurarea odată cu apariția schimburilor dintre diferitele forme de organizare cu caracter statal. Apoi, nu încapе îndoială că normele ce au avut scop reglementarea acestor schimburi, au fost create din considerente fiscale, pentru ca mai apoi să dobândească și un caracter de control.

⁹⁵ Б.Габричидзе, Российское таможенное право. Издательство «Норма», Москва, 2001, стр. 53.

⁹⁶ Carmen Mladen, Drept vamal ,editura Economică, București, 2000, pag.10.

De asemenea, norma vamală devinea și un instrument prin care sistemul statal se făcea prezent într-un teritoriu⁹⁷. (1).

În baza constatărilor de mai sus urmează să construim concluziile ce vor fi formulate în continuare.

Prima concluzie la care ajungem este următoarea: ***dreptul vamal este un drept al restricțiilor în vamă***. Adică normele ce formează dreptul vamal nu sunt decît niște restricții aplicabile în legătură cu trecerea mărfurilor și mijloacelor de transport peste frontiera vamală. Altfel nici nu poate fi, pentru că normele de drept privat sunt suficiente pentru consolidarea relațiilor dintre particulari, chiar dacă aceștea se află în state diferite. Negarea afirmației enunțate înseamnă tăgăduirea a însăși existenței normelor de drept vamal, deaceea poartă un caracter de axiomă, sensul careia nu-l punem la dubiu.

O altă concluzie, pe care ținem să o formulăm, este că ***dreptul vamal s-a format ca o „ramură de frontieră”***. Această afirmație ține de tărîmul dualității perceperii, dar netăgăduită rămîne dorința dintotdeauna a normelor de drept vamal de a realiza o coeziune între elementele oarecum antagoniste. Astfel, dreptul vamal a căutat mereu să protejeze piața internă, dar și să impulsioneze exportul; să încurajeze dezvoltarea economică, dar și să mărească încasările prin perceperea drepturilor de import și export. În aceeași poziție de dualitate găsim dreptul vamal stînd la granița dintre dreptul privat și dreptul public. Drept exemplu, un contract de proporții dintre părți, care în mod firesc ar putea fi încheiat în formă verbală, va trebui întocmit în mod obligatoriu în formă scrisă, dacă obiectul contractat urmează a fi transportat peste frontiera vamală.

Disponem și de suficiente motive pentru a afirma că normele dreptului vamal au subzistat și continuie să dăinuie tinzînd a realiza concordanța între interesele de stat și cele particulare.

În calitate de exemplu ne poate servi securizarea intereselor particularilor, dar și intenția de securizare a intereselor economice ale statului, cînd acesta limitează sau exclude chiar intrarea și/sau ieșirea

⁹⁷ Carmen Mladen. Drept vamal. Ed. Economică, București, 2000, p. 10.

anumitor categorii de mărfuri în/din țară, deși interesele unor grupuri de persoane prin această acțiune sunt pereclitate.

Un alt argument întru susținerea afirmației că dreptul vamal este „o ramură de frontieră” este acela că dreptul vamal a început a fi studiat în cadrul altor ramuri de drept, pentru ca ulterior să-i fie recunoscută autonomia și pentru ca în cele din urmă să se afle în plin proces de uniformizare. Astfel, o serie de norme ale dreptului vamal, pentru a fi într-adevăr eficiente, trebuie să poarte un caracter universal (spre exemplu, normele referitoare la completarea și cele elucidate mai sus ne impun să menționăm caracterul polisemantic al dreptului vamal, care este o ramură a dreptului public cu profunde legături cu alte ramuri ale dreptului, indiferent de sunt derivate ale dreptului public sau ale dreptului privat.

Am afirmat anterior că recunoașterea independenței ramurii dreptului vamal este de dată relativ recentă. Unii juriști vorbesc despre o legislație vamală,⁹⁸ alții despre dreptul vamal ca despre o subramură a dreptului administrativ,⁹⁹ iar ceilalți plasează dreptul vamal alături de dreptul fiscal, etc. În lumea savanților opiniile despre locul dreptului vamal diferă, noi vom specifica că astăzi această problemă este deja depășită și în știință prevalează recunoașterea suveranității dreptului vamal.

Una din noțiuni¹⁰⁰ definește dreptul vamal ca o ramură în formare ce conține o totalitate de norme juridice, care reglementează relațiile vamale din societate și care conțin prevederi referitoare la întreaga activitate vamală.

Precaritatea acestei noțiuni devine evidentă dacă avem în vedere caracterul vag al expresiilor **relație vamală, activitate vamală**. Fără concretizarea înțelesului acestor termeni, nu putem înțelege adevărata valoare a noțiunii lansate.

⁹⁸ Б.Габричидзе, Российское таможенное право. Издательство «Норма», Москва, 2001, стр. 53.

⁹⁹ Carmen Mladen, Drept vamal ,editura Economică, București, 2000, pag.10.

¹⁰⁰ В. Драганова, М. Рассолова, Таможенное право. Издательство «Unity», Москва, 2001, стр. 10.

Într-o altă definiție¹⁰¹ dreptul vamal este definit ca o ramură complexă de drept ce conține un ansamblu de norme juridice, având apartenență ramurală diversă și care au drept scop reglementarea relațiilor sociale legate de trecerea mărfurilor și a mijloacelor de transport peste frontiera vamală, perceperea plăților vamale, prefectarea documentației vamale, controlul vamal, precum și alte modalități de realizare a politicii economice interne și externe a statului. Pe lângă faptul că această definiție neagă existența unor norme distincte, mai comite și greșeala de enumerare a activităților ce se consideră că formează relațiile sociale de drept vamal.

În opinia noastră, **dreptul vamal este ramura dreptului formată din norme ce reglementează relațiile sociale apărute în procesul trecerii mărfurilor și mijloacelor de transport peste frontiera vamală.**

Nu încape îndoială faptul că o ramură a dreptului, care se vrea a fi independentă, trebuie să dispună de un obiect și de o metodă proprie de reglementare. Altfel spus, trebuie să arătăm prin dovezi concludente că normele de drept vamal reglementează o categorie de relații sociale nereglementate de normele altor ramuri ale dreptului și că tot prin intermediul acestor norme statul influențează în mod distinct aceste relații sociale.

Considerăm, după cum am menționat mai sus, că *obiectul de reglementare* al dreptului vamal îl formează relațiile sociale apărute în procesul trecerii mărfurilor și mijloacelor de transport peste frontiera vamală.

Deși utile din anumite puncte de vedere, rezultatele studiilor unor autori în ceea ce privește încercarea de a enumera exhaustiv activitățile ce formează obiectul de reglementare a dreptului vamal, ele nu sunt chiar atât de relevante, dacă ne gândim că o serie de activități pot peste o anumită perioadă să iasă din sfera relațiilor reglementate de dreptul vamal. Sau se poate întâmpla invers – o serie de noi relații, diferite de cele enumerate de autorii respectivi, să facă ulterior obiectul de reglementare a dreptului vamal. Astfel, e greșit a pune tocmai așa problema, pentru că activitatea stipulată de acești autori

¹⁰¹ Ghenadie Radu, *Drept vamal comunitar*. Chișinău, 2001, pag.7.

riscă să dea roade o perioadă foarte scurtă de timp – atît cît sfera activităților enumerate se va îngusta sau invers, atîta timp cît aceasta nu se va extinde.

Avem certitudinea că au dreptate acei autori ai studiilor despre dreptul vamal, care consideră că obiectul de reglementare al dreptului vamal îl reprezintă relațiile ce sunt cuprinse în noțiunea de **activitate vamală**. Astfel, pe măsură ce conținutul activității vamale se modifică, se va modifica și conținutul activităților ce formează obiectul de reglementare a dreptului vamal. În consecință, nu va exista necesitatea de punere la dubiu veridicitatea noțiunilor respective. Acestea fiind specificate, am sfîrșit analizarea unor probleme ce le ridică **obiectul de reglementare** a dreptului vamal, în continuare urmînd a supune analizei **metoda de reglementare** a acestei noi ramuri a dreptului.

Prin **metoda de reglementare** înțelegem metoda prin intermediul căreia statul știe să se implice într-un anumit domeniu de activitate.

Pentru că există unele tangențe între metodele de reglementare a dreptului administrativ și a dreptului vamal, unii savanți sau grăbit a afirma că dreptul vamal nu poate exista decît ca parte componentă a dreptului administrativ. Greșeala comisă constă tocmai în aceea că sunt scoase prea mult în evidență asemănările, fiind neglijate cu desăvîrșire deosebirile, care sunt esențiale¹⁰²:

a) În primul rînd, dreptul vamal are subiecți distincți de subiecții dreptului administrativ. Acestea sunt organele vamale și persoanele fizice și juridice, ce se află în proces de trecere peste frontieră a mărfurilor și mijloacelor de transport;

b) În al doilea rînd, relațiile de drept vamal au caracter subsidiar, în sens că cei care trec mărfuri și mijloace de transport peste frontiera vamală intră în raporturi juridice vamale, pentru că sunt legați de alte raporturi, de regulă de drept privat, care au luat naștere înaintea apariției relațiilor de drept vamal;

¹⁰² Viorica Ursu, Oleg Canțer, Ion Magu, Schite de contribuție la monografia de drept vamal, Chișinău 2007

c) În al treilea rând, inițiatori ai relațiilor de drept vamal sunt, de regulă, persoanele ce trec mărfuri și mijloace de transport peste frontiera vamală, în timp ce relațiile de drept administrativ sunt pornite de organele statului.

Această distincție este relevantă, pentru că oglindește caracterul volitiv mai pronunțat al relațiilor de drept vamal în raport cu relațiile de drept administrativ. Primele, adică raporturile de drept vamal, vor lua naștere doar dacă va fi manifestată, în acest sens, voința celor ce trec mărfuri și mijloace de transport peste frontiera vamală. Raporturile de drept administrativ sunt însă, de regulă, obligatorii, adică ele vor trebui să apară indiferent de există sau nu o manifestare de voință la acest capitol al activității.

A devenit aproape unanim acceptată părerea că dreptul vamal are două metode de reglementare, în termenii folosiți de unii cercetători numite **metoda imperativă** și **metoda dispozitivă**, de alții, care arată același lucru – **metoda de drept administrativ** și **metoda de drept civil**. S-ar părea că în acest caz avem de a face cu un împrumut realizat între două ramuri ale dreptului sau de o creație artificială, dar nu este tocmai așa:

- atunci când se vorbește de **metoda imperativă** sau de **metoda dreptului administrativ** se are în vedere **metoda subordonării**, ceea ce nu este tocmai exact, pentru că în cazul dreptului vamal mai mult sunt prezente relațiile de verificare a legalității trecerii mărfurilor și mijloacelor de transport peste frontiera vamală, decât relațiile de subordonare între organele vamale și agenții economici sau persoanele fizice;

- nici utilizarea terminilor de **metodă dispozitivă** sau **metodă de drept civil** nu este corectă, pentru că chiar dacă în anumite situații particularilor le este oferită o anumită libertate, aceasta nu este echivalentă cu libertatea subiectelor de drept civil.

De pildă: Libertatea de a alege regimul vamal dorit de către persoane la trecerea mărfurilor și mijloacelor de transport peste frontieră, este doar o aparență sau în cel mai bun caz această libertate este dirizorie. Astfel, dacă cetățeanul X are încheiat un contract cu cetățeanul Z, care se află peste hotarele țării, în care se stipulează obligația lui X să transmită în proprietatea lui Z un lot de aparataj

electronic, X va fi obligat, conform legislației, să plaseze această marfă în regimul vamal de export.

Explicații și motive de discuții la compartimentul dat ar fi nenumărate, însă autorul este de părerea că **dreptul vamal este o ramură independentă a dreptului.**

Bibliografia

1. *Viorica Ursu, Oleg Cașer, Ion Magu, Schite de contribuție la monografia de drept vamal, Chișinău 2007*
2. *Carmen Mladen, Drept vamal, editura Economică, București, 2000,*
3. *Ghenadie Radu, Drept vamal comunitar. Chișinău, 2001,*
4. *Б.Габричидзе, Российское таможенное право. Издательство «Норма», Москва, 2001,*
5. *В. Драганова, М. Рассолова, Таможенное право. Издательство «Unity», Москва, 2001.*